

Barcelona ha tingut sempre una sòlida fama de ciutat revolucionària i no fa gaire un jove historiador ha pogut titular un llibre seu "La ciutat de les bombes", malnom que fou posat a la capital de Catalunya a darrers del segle XIXè i començaments de l'actual. Abans, però, que l'anarquisme terrorista i les terribles repressions, en un contrapunt sinistre, guanyessin per a Barcelona aquell títol gens envejable, la nostra ciutat hauria pogut guanyar, en el curs d'un lustre trasbalsat, el de "la ciutat de les bullangues". Recordem, però, que el segle XIXè és el de les grans commocions revolucionàries, i que 1830 i 1848 són els anys de dues revolucions que, iniciades a París, tindran un gran ressò a tot Europa.

1835.- Es l'any que ha tingut una celebritat més ressonant en quant a aquests tumultes populars. La mort de Ferran VII havia donat pretext per a la guerra civil, i els excessos de crueltat que no carlins ni "cristinos" estalviaven contribuïen a exacerbar les passions. El dia de Sant Jaume, una cursa de braus desgraciada - "van sortir set toros - tots van ser dolents", deia un romanç popular, explicant-ho - la multitud, enfurida, va cremar els bancs de la plaça, arrossegà el darrer brau sacrificat i es llançà per la ciutat, calant foc a diversos convents i matant en els atacs nou frares; el moviment antimonacal ocasionà altres víctimes - homes i edificis - als voltants de Barcelona i a altres indrets de Catalunya. El 5 d'agost, el general Bassa, que intenta de restablir l'ordre amb severitat, és escorregut dintre el seu palau, mort d'un tret i defenestrat; nous edificis són cremats - ara no són esglésies, sinó centres governatius - i també ho és la fàbrica coneguda pel "Vapor", instal·lada al Raval. ~~Quin~~^{Sis} persones foren executades com a culpables d'aquest darrer fet.

1840.- Després d'un llarg domini moderat, els progressistes, encapçalats pel famós general Espartero, volen governar. El 13 de juliol, són a Barcelona la reina regent, la seva filla Isabel II i el general. Maria Cristina cedeix a la pressió d'Espartero. Uns dies més tard, els moderats organitzen el "motí de les levites". L'endemà són perseguits i assassinats dos dels moderats barcelonins més influents: Francesc Balmas i Manuel Bosch. Espartero proclamà l'estat de guerra.

1842.- L'idil·li del progressisme barceloní amb el general no fou durador. Una topada entre obrers i els burots del Portal de l'Àngel fou la guspira d'un moviment ciutadà que aviat adquirí un caràcter total. El

general Van Halen hagué d'abandonar la ciutat, a mig novembre. Espartero decidí de fer bombardejar Barcelona des de Montjuic (3 desembre). Caigueren més de mil projectils, els quals malmeteren quatre-cents edificis. L'endemà la ciutat es rendia. La repressió fou bastant severa (afusellaments, supressió de fàbriques, penyores, desarmaments, etc. Sobretot, comportava l'obligació de reedificar els murs de la Ciutadella, destruït durant el moviment.

1843.- Prim i Milans del Bosch s'aixequen contra Espartero, a Reus. Barcelona els segueix. Hi ha un alçament contra el capità general Zurbarano, i aquest és expulsat. El 15 de juny, Prim feia la seva entrada triomfal a Barcelona. Però els progressistes se'n malfien, i una nova revolta, que es transformarà, en fer-se extremista, en la "Jamancia", i que durà vuitanta-un dies, provocarà un nou bombardeig, hores de terror a la ciutat i, al capdavall, la rendició dels revolucionaris (20 de novembre), val a dir que amb condicions més aviat benignes. Però la Milícia Nacional fou dissolta. Tornen a manar els moderats.

1854.- Un "pronunciamiento" dels generals de la Unió liberal té un immediat ressò a Barcelona. Després d'una manifestació entusiasta, grups armats van a cremar fàbriques- és el moviment contra les màquines "self-acting", conegudes com a "selfactines"- i el 15 i 16 de juliol ataquen per tot Barcelona els odiats policies de la "ronda d'En Tarrés". La repressió és severa.

1855.- El 2 de juliol, esclata la primera vaga general. Un escriptor i ex-diputat liberal, Josep Sol i Padrís, és assassinat davant de "La España Industrial". A mitjan juliol, la vaga és resolta.

1856.- Altra vegada pel juliol - el mes de les bullangues barcelonines la caiguda a Madrid d'Espartero, a profit d'O'Donnell, provoca una reacció del progressisme barceloní. La Milícia Nacional es revolta i aixeca barricades. La lluita, amb episodis de gran duresa, durà quatre dies; el dia 23 comença la repressió, en la qual adquireix un sinistre renom el general Zapatero. Es, podem dir, la darrera gran bullanga d'aquells quatre lustres agitats.

Rafael T A S I S,